

ARESTĂRILE DIN JUDEȚUL NEAMȚ

Instalarea prin forță a regimului comunist în țară a fost primită și în județul Neamț cu multă ostilitate, atât în mediul urban, cât și în cel rural. Această împotrivire bine motivată, dar și alimentată cu tot felul de zvonuri, va mări speranța oamenilor că puterile apusene vor căuta să-și repare greșala de a ne fi lăsat pradă comunismului rusesc. Or, aceste zvonuri nu au fost decât o păcăleală pentru bietul român, ele venind din spre Moscova sau de la forțele oculte din Apus, prin care se urmărea anihilarea tuturor celor care se opuneau comunismului, dar și a acelor care mai credeau în spiritualitatea național-creștină a neamului românesc. Aceste zvonuri, uneori contradictorii, dar bine regizate, vor da naștere la speranțe, dar și la întrebări referitoare la modul și timpul când va avea loc această minune.

Populația lipsită de informații privind timpul când va avea loc această intervenție, în care totuși spera, dar mai cu seamă hotărârea poporului român de a se opune chiar numai prin forțe proprii instalării comunismului în România, a făcut ca oamenii să se organizeze la început în grupuri restrânse, apoi tot mai mari, pregătindu-se pentru o eventuală rezistență armată de proporții, împotriva ocupanților de la răsărit. Aceste idei au găsit de la început un mediu prielnic în rândul tinerețului, mai ales în rândul studenților și al elevilor, datorită curentului prolegionar existent în universități și școli.

Studenții din centrele universitare, în rândul cărora erau mulți foști ofițeri care au luat parte la cel de al doilea război mondial și care aveau experiența războiului, au întocmit tot felul de planuri, privind eventuale lupte în spatele frontului, stabilind în același timp și punctele strategice unde urma să se acționeze. În aceste locuri a început să fie adus armament, să se construiască buncăre și ascunzători, să fie fixate puncte de

observații etc. Elevii, constituiți în grupuri ale Frățiilor de Cruce, urmau să li se alăture la momentul oportun.

Dar cum poporul român parcă ar fi blestemat ca în timpuri grele, să apară în mijlocul lui destui trădători, nici județul Neamț nu a fost ferit de acest blestem, încât mulți dintre cei ce și-au iubit țara și libertatea au căzut victime ale trădării și au plătit cu ani grei de închisoare sentimentele lor românești.

Primele victime ale trădării au fost câțiva elevi din Tg. Neamț, toți având vârsta între 15-16 ani, fiind cei dintâi arestați din județ după abdicarea regelui, fiind acuzați pentru răspândirea de manifeste promonarhiste și antisovietice. Această reacție a tinerilor elevi a fost doar o consecință a discuțiilor auzite în familie sau pe străzi.

Arestările au început pe data de 3 februarie 1948, cei în cauză fiind judecați de Tribunalul Militar Iași, pe data de 3 iunie în același an și condamnați prin sentința nr. 284/1948, primind pedepse între 1-5 ani, iar după condamnare au fost trimiși să-și execute pedeapsa la Târgșor. Deși erau minori, nu li s-a acordat nici un fel de circumstanțe atenuante. Componența lotului a fost:

Boancă Gh. Gheorghe	Ichim I. Vasile
Chertic Lucian	Croitoru Mihai
Istrate Gheorghe	Stoian Eugen
Bârsan Ovidiu	Danielescu Valeriu
Olaru Gheorghe	Balan Valentin
Arsintescu Mușatin	Cucoș Victor

Precizez că arestările masive ce au cuprins întregul județ Neamț au început în noaptea de 14-15 mai 1948, atunci când s-a încercat distrugerea totală a Mișcării Legionare, considerată pe drept cuvânt a fi cel mai mare dușman al comunismului. Aceste arestări au produs mare panică în rândul populației, dar și dezaprobare și ură împotriva regimului comunist. De data aceasta arestările nu s-au limitat la un singur oraș, dimpotrivă, au avut loc pe întregul cuprins al județului, iar victimele au fost de această dată din toate păturile sociale și de

toate vârstele, ele fiind în cea mai mare parte legionarii cunoscuți sau cei presupuși. Numărul celor arestați fiind foarte mare, au fost duși la închisoarea din Suceava, unde au fost anchetați de comisarul Ion Aramă, ajutat de doi bătauși, Blehan și Danielevici, adevărați călăi, recrutați din pleava societății și folosiți în anchete de regimul comunist.

Cei găsiți vinovați de anchetatori că au acționat împotriva regimului sau că sunt dușmani ai partidului comunist, au fost împărțiți în trei loturi, fiind judecați în incinta închisorii, de către Tribunalul Militar Iași, care s-a deplasat la Suceava. Un lot a fost format numai din studenți și elevi, fiind denumit „Lotul FdC Neamț” compus din următorii:

Pivin Gheorghe - profesor

Comănici Ioan - student

Crețulescu Neculai - student

Popa Neculai - student

Gavrizi Gheorghe - elev

Matei Gh. Ioan - elev

Văideanu Clement - funcționar

Ruscanu Dumitru - student

Stoicescu Traian - învățător

Văleanu Constantin - student

Popârda Constantin - elev

Perceli Neculai - student

Perceli Dumitru - student

Țifrea Petru - învățător

Ungureanu Alexandru - student

Măzăreanu Petru - elev

Văideanu Octav - student

Trebuie subliniat faptul că unii dintre studenții menționați, au mai fost implicați și în alte procese studențești, ceea ce demonstrează din plin opoziția tot mai mare față de regimul comunist. La lotul mai sus menționat au mai fost anexate de Securitate încă două grupuri și anume: Grupul „Avram Iancu”, compus în marea majoritate din elevi de la Liceul Comercial

„Spiru Haret” din Piatra Neamț. Componenta acestui grup a fost:

Popa C. Aurel - elev
Matei I. Ioan - elev
Galu Aurel - elev
Gorgos Gheorghe - elev
Brașoveanu Neculai - elev
Ungureanu Traian - elev
Văideanu Pompiliu - elev
Solomon Vasile - elev
Tănase Virgil - elev
Juncu Ioan - elev
Prună Elena - elevă
Avasiloaie Elena - elevă
Geană Georgeta - elevă

Deși asupra acestor tineri au fost folosite metode sălbatice de tortură, anchetatorul Ion Aramă nu a fost mulțumit de declarațiile obținute, pe baza cărora să fie condamnați așa cum dorea, încât pentru a-și atinge scopul a recurs la următoarea înscenare. A luat armamentul găsit la punctul de rezistență Solonț-Uturea plus armamentul cu care era dotată paza închisorii, l-a pus într-un camion în care au fost urcați și acești tineri și duși în apropierea Cetății Suceava, lângă niște boscheți. Acolo au fost coborâți împreună cu armamentul, a fost improvisat un rastel pe care au rezemat armele, iar lângă el a fost fotografiat grupul de elevi. Pe baza acestor fotografii, puse la dosar, au fost încadrați ca legionari, primind pedepse între 3 și 12 ani.

Al doilea grup condus de Blăgescu Valentin era compus din următorii:

Blăgescu Valentin - student
Roșu Valentin - elev
Chiurariu Emil - elev
Popescu Neculai - elev
Gheorghieș Dumitru - student
Mărculescu Constantin - student
Ungureanu Traian - elev

Savin Iosif - elev

Olaru Vasile - elev

S-a recurs la conexarea celor două grupuri la lotul principal sub presiunea timpului, din cauza numărului mare de procese ce urmau a fi judecate, dar și pentru faptul că unii dintre aceștia, proveneau din familii de legionari. Procesul a avut loc în incinta închisorii, pedepsele fiind date prin sentința nr. 334/18.03.1949 a Tribunalului Militar Iași.

Al doilea lot, denumit „Lotul răzleților” a fost compus din:

Popa Victor - învățător

Avădanei Neculai - învățător

Avarvarei Emil - secretarul primăriei Piatra Neamț

Andronic Cezar - preot

Olaru Petru - muncitor

Olaru Constantin - muncitor

Olaru Ștefan - muncitor

Simionescu Ioan - dascăl

Clement Cezar - farmacist

Olaru Vasile - muncitor

Panduru Dumitru - militar

Chelaru Florin - militar

Ostachi - militar

Chiriac Ion - muncitor

Borș Vasile - muncitor

Mocanu Ion - funcționar

Pascaru Haralambie - învățător

Galinescu Teoctist - învățător

Ciocan Ștefan - avocat

Gătej Constantin - funcționar

Niculescu Ion - funcționar

Iacob Ion - învățător și alții.

Au mai fost arestați încă mulți din vechii legionari, dar negăsindu-li-se nici o vină, au fost reținuți la Suceava până la terminarea anchetelor, fiind trimiși apoi la Jilava, unde li se vor anunța niște pedepse administrative, pentru a fi trimiși la

Canal sau în alte închisori. Dintre aceștia îmi mai amintesc de :

David Mihai - învățător

Poli Eugen - absolvent liceu

Chirilă Valeriu - învățător

Radu Petru - învățător

Comănici Ioan - călugăr

Coroamă Dumitru - general

Țin minte că în luna iulie 1948, în timpul anchetelor, am fost confruntat într-o 'după-amiază cu generalul Dumitru Coroamă, fiind impresionat de atitudinea lui demnă. Anchetatorul I. Aramă, cunoscând relațiile mele cu unele persoane mai vechi în Mișcarea Legionară, bănuia probabil că am avut legătură și cu el, dar din această confruntare s-a putut constata că în adevăr nu ne-am cunoscut personal. Trebuie să subliniez faptul că majoritatea celor arestați din Piatra Neamț, au fost victimele lui Pascaru Haralambie (Lucian). Acesta era din comuna Bivolari, județul Iași, a absolvit Școala Normală din Piatra Neamț, făcând parte din unitatea FdC a școlii. După terminarea războiului nu lucra nicăieri, trăind pe spinarea altora, gazdele preferate fiind foștii camarazi din Frățiile de Cruce de la Școala Normală, încât prin ei a cunoscut un mare număr din vechii legionari, pătrunzând astfel și în grupul FdC Neamț. Nu se știe exact cum s-a pripășit la Piatra Neamț sau dacă a fost trimis de Siguranță, dar s-a constatat că a fost o mare lichea.

Se știe că, plecat din Piatra Neamț, a fost imediat numit președinte al partidului „Frontul Plugarilor” din Sălaj, iar când a fost arestat și adus la Suceava, s-a dovedit a fi fost un mare ticălos, declarând tot ce a știut sau ceea ce bănuia, încât de pe urma lui au fost arestați zeci de oameni. La Suceava a fost unul din promotorii reeducării, alăturându-se lui Țurcanu Eugen, iar la Aiud a terorizat întreaga fabrică. Ieșit din pușcărie a rămas tot lichea. Pus să umble prin țară, se oprea pe la cunoscuți rugându-i să-l găzduiască o noapte, pentru ca a doua zi de dimineață să se prezinte la Securitate și să spună tot ce s-a dis-

cutat sau auzit. Așa a pățit Văideanu Clement, fost prieten și coleg de pușcărie, care l-a primit și tratat ca pe un tovarăș de suferință, pentru ca după plecarea lui să fie chemat și anchetat de Securitate. Dând dovadă de nerușinare, a venit și în anul următor să doarmă la Văideanu Clement, dar când acesta a deschis ușa și l-a văzut, nu i-a permis să-i treacă pragul, trimițându-l să doarmă la Securitate.

Și generalul Dumitru Coroamă a fost victima acestui ticălos, deoarece numai Pascaru Haralambie și Ioan Comănici au purtat discuții cu generalul, participarea mai multor persoane ar fi atras bănuielile Siguranței, iar cel ce a declarat primul tot ce știa a fost Pascaru. Deși generalul nu a putut fi implicat în proces, odată arestat nu a mai fost pus în libertate decât după vreo 6 ani, fiind complet distrus fizic ca urmare a regimului inuman în care a fost ținut la Jilava și Ocnele Mari. Pentru atașamentul său față de Mișcarea Legionară, a suportat cu demnitate atât persecuțiile din timpul dictaturii antonesciene, cât și teroarea comunistă.

Al treilea lot de la Piatra Neamț a fost lotul femeilor, compus din :

Baliu Olga - farmacistă
Simionescu Maria - casnică
Gătej Maria - funcționară
Aursulesei Măricuța - elevă
Țifrea Valerica - elevă
Cel Mare Lucica - absolventă liceu
Podoleanu Maria - funcționară
Marian Ioana - elevă
Lipan Ecaterina - elevă
Dumbrăveanu Maria - elevă
Olaru Florica - absolventă liceu
Crețulescu Lidia - elevă

Toate au fost condamnate, primind pedepse între 2 și 8 ani, fiind acuzate că au fost folosite pe funcții de curiere, dar mai ales pentru ajutor legionar acordat grupului FdC Neamț.

Reacții asemănătoare celor din Piatra Neamț au avut loc și în orașul Roman, care s-au soldat de asemenea cu numeroase arestări, atât în oraș, cât și la sate. În Roman au fost formate două loturi mari și anume:

Lotul FdC Roman, format din 39 persoane, anchetate și judecate tot în închisoarea din Suceava și condamnate prin sentința Tribunalului Militar Iași nr. 307/1949, din componența lotului făcând parte:

Păvăloaie Constantin - student

Popescu Paul - student

Dănilă Sebastian - elev

Țintilă Gheorghe - elev

Buda Neculai - elev (mort în timpul anchetei)

Șerban Mihai - elev

Merișca Constantin - student

Bogza Mihai - absolvent liceu

Radu Gheorghe - elev

Bucur Ioan - absolvent liceu

Turnea Neculat - elev

Samson Ioan - student

Păvăloaie Ștefan - elev

Davidescu Ovidiu - absolvent liceu

Șofrone Constantin - elev

Cordun Frideric - student

Costin Alexandru - elev

Pârvu Iosif (Iustin) - elev

Nedelcu Ion - elev

Podoleanu Mihai - elev

Stupu Neculai - agronom

Giurcoiu Mihai - elev

Stratulat Mihai - elev

Bârjoveanu Dumitru - elev

Doroftei Mihai - elev și încă mulți alții, a căror nume au fost uitate.

În sentința Tribunalului Militar Iași nr. 307 din 14 martie

1949 se menționează: „grupul 42 FdC Roman, sub conducerea lui Merișca în anul 1946 și a lui Doina Constantin în anii 1947-1948 ...” Or, Doina Constantin a fost cel mai mare trădător ai anilor 1947 și 1948 din Moldova, lui datorându-se masivele arestări din județul Roman, ca și din alte județe. Cu toate acestea, Constantin Doina nu a apărut în lot pentru a fi judecat, dimpotrivă, a fost folosit de Securitate în continuare, mai exact, a rămas întreaga lui viață un turnător ordinar, pus în slujba regimului comunist.

Al doilea lot din Roman a fost „Lotul răzleților”, format din circa 35-40 de persoane, dintre care îmi mai amintesc:

Pâslaru Neculai - preot

Mitoiu Dumitru - preot

Juncu Ioan - preot

Bocec Albert - avocat

Tudorică Nae - avocat

Armeanu Dumitru - inginer

Samson Constantin - medic

Floareș Aurel - student

Tărcuță Vasile - funcționar

Pușcașu Gheorghe - ofițer

Bogza ? - avocat și mulți alții.

Demn de remarcat este faptul că în rândul tineretului se manifestă cel mai puternic curent de respingere a comunismului și dorința de a se trece la o rezistență organizată, având ca urmare apariția a numeroase organizații anticomuniste.

Știrile care circulau privind declanșarea unei rezistențe armate împotriva comunismului în unele regiuni ale țării, puse pe seama Sumanelor Negre sau a generalului Aldea au încurajat tineretul, dar necunoscând pregătirile ce se făceau prin unitățile FdC în școlile din Piatra Neamț, au început să se organizeze din proprie inițiativă.

Astfel a procedat Renescu Ioan Alexandru, elev în clasa a VIII-a (XII) a Liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț, împreună cu Chiselef Niculai, absolvent al aceluiași liceu, care au

înființat în vara anului 1947 organizația „Mișcarea de Rezistență a Tineretului din România” (MRTR), stabilind în același timp și un statut.

Pentru început, grupul din Piatra Neamț a fost format din următorii membri:

Renescu Ioan Alexandru - elev

Chiselef Nicolai - absolvent liceu

Popovici Mitrel - ofițer deblocat

Popovici Micu - elev

Popovici Laurențiu - absolvent liceu

Grigorescu Vasile - muncitor

Bratler Paul - absolvent liceu

Palade Constantin - funcționar

O dată cu înscrierea la facultățile din Iași în anul 1948, Chiselef Nicolai la Facultatea de Chimie Industrială, iar Renescu Ion Alexandru la Medicină, s-a încercat extinderea organizației prin cooptarea unor noi membri, reușind să se înființeze o subfilială și în Iași, compusă din următorii membri:

Petrescu Nicolae - absolvent liceu

Toderașcu Dan - student

Rusu Mircea - absolvent liceu

Nezelschi George - absolvent liceu

Damian Dumitru ... și încă trei persoane ale căror nume au fost uitate.

Scopul organizației era stabilirea unor obiective strategice în vederea unui conflict armat între URSS și puterile apusene, urmărindu-se luarea sub control a trecătorilor de pe valea Bistriței, supravegherea podurilor, căilor ferate și fotografierea unor obiective strategice (gări, poduri etc.). Au început să-și procure armament ușor și explozibil, pentru a fi folosite la momentul potrivit. De depozitarea și folosirea armamentului precum și de instruirea oamenilor urma să se ocupe Popovici Mitrel, fost ofițer în armată și deblocat.

La fel, cei din Iași au început să-și procure arme și materiale explozive rămase din timpul războiului, care au fost depo-

zitate în curtea locuinței lui Nezelschi George. Lipsa de vigilență sau nenorocul a făcut ca în aceeași curte să locuiască și un informator al Securității, care văzând unele mișcări suspecte a sesizat Securitatea, care l-a arestat în luna mai pe Nezelschi George, apoi în ziua de 15 iunie pe Petrescu Nicolae. Acestuia, Securitatea i-a adus în celulă un fost coleg, care acceptase să devină informator și care a reușit să afle numele celor implicați în această organizație, încât unul câte unul au fost arestați.

Au fost judecați de Tribunalul Militar Iași și condamnați prin sentința nr. 932/1951 pentru „*crimă de uneltire contra ordinii sociale*” art. 209, part. III cod penal, combinat cu DL 586/1938, primind pedepse între 3 și 7 ani. Merită menționat faptul că tatăl lui Renescu Ioan Alexandru a fost medic. Fiind mobilizat în anul 1940, în timpul retragerii sale din Basarabia cu unitatea militară în luna iunie 1940, a fost împușcat de comuniști în Chișinău, de la fereastra unei clădiri.

ORGANIZAȚIA „FRĂȚILOR DE ARME”

Tot urmare a arestărilor masive din 1948, regimul comunist și-a dat seama de împotrivirea și nemulțumirea tot mai crescândă a populației față de regim, încât a hotărât să mărească teroarea, iar cu sprijinul Securității să se descotoarsească de oponenți printr-o metodă mârșavă și diabolică, aceea de a forma chiar ea organizații împotriva regimului. În aceste organizații trebuiau să fie atrași toți cei considerați dușmani ai regimului pentru a fi arestați, mărinț în felul acesta teroarea, cu scopul de a înfricoșa populația și a o aduce sub ascultarea partidului. În vederea atingerii acestui scop, Securitatea, pentru a găsi oameni de care să se folosească în atingerea obiectivului propus a utilizat arma șantajului, îndreptându-și atenția spre cei ce au militat în trecut într-un partid sau organizație anticomunistă, cei pasibili de o condamnare pentru încălcarea anumitor legi, amenințarea celor care sub influența alcoolului